

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KOMMUNIKATIV KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ НА ОСНОВЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ

DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE SKILLS BASED ON MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

ISABOYEVA DILYORA ZOKIRJON QIZI

Qo'qon davlat universiteti Boshlang'ich ta'lim kafedrası v.b dotsenti

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda innovatsion pedagogik yondashuvlarning ahamiyati ilmiy asosda tahlil qilingan. Shuningdek, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning samarali usullari va pedagogik shart-sharoitlari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: kommunikativ ko'nikma, pedagogik texnologiya, interfaol metod, ta'lim innovatsiyasi, kommunikativ kompetensiya, hamkorlik, raqamli ta'lim.

Аннотация. В данной статье освещены теоретические и практические аспекты формирования коммуникативных навыков у учащихся на основе современных педагогических технологий. На научной основе проанализирована значимость интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий и инновационных педагогических подходов в образовательном процессе. Также рассматриваются эффективные методы и педагогические условия развития коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: коммуникативный навык, педагогическая технология, интерактивный метод, образовательная инновация, коммуникативная компетенция, сотрудничество, цифровое образование.

Abstract. This article explores the theoretical and practical aspects of developing students' communicative skills based on modern pedagogical technologies. It provides a scientifically grounded analysis of the significance of interactive methods, information and communication technologies, and innovative pedagogical approaches within the educational process. Furthermore, effective methods and pedagogical conditions for fostering communicative competence are discussed.

Keywords: communicative skill, pedagogical technology, interactive method, educational innovation, communicative competence, collaboration, digital education.

Ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy kompetensiyalarini ham rivojlantirishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, kommunikativ ko'nikmalar zamonaviy jamiyatda shaxsning muvaffaqiyatli faoliyat olib borishida muhim omil hisoblanadi. Muloqot madaniyati, fikrni erkin ifodalash, tinglay olish va jamoada ishlash qobiliyati bugungi kunda asosiy tayanch kompetensiyalar sifatida e'tirof etilmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning samarali vositasi bo'lib xizmat qiladi. Innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va kommunikativ faolligini oshirishga yordam beradi.

Kommunikativ ko'nikmalarning pedagogik mohiyati

Kommunikativ ko'nikmalar shaxsning og'zaki va yozma muloqot jarayonida o'z fikrini aniq, ravon va mantiqiy ifodalay olish qobiliyatini anglatadi. Ushbu ko'nikmalar quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- nutq madaniyati;
- tinglash va tushunish qobiliyati;
- savol-javob olib borish malakasi;
- jamoada ishlash ko'nikmasi;
- muammoli vaziyatlarda muloqotga

kirisha olish;

- axborot almashish madaniyati.

Pedagogik nuqtayi nazardan kommunikativ ko'nikmalar o'quvchining ijtimoiylashuvi, shaxs sifatida shakllanishi va kasbiy faoliyatga tayyorlanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida namoyon qiladi. Bunday texnologiyalar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish bilan bir qatorda

ularning kommunikativ faolligini ham oshiradi.

Pedagogik texnologiyalarning asosiy xususiyatlari:

- interfaollik;
- hamkorlikka asoslangan ta'lim;
- natijadorlik;
- individual yondashuv;
- ijodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlash.

Mazkur texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarda o'quvchi faol fikrlaydi, muloqotga kirishadi va o'z nuqtayi nazarini himoya qilishga o'rganadi.

Interfaol metodlar orqali kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish

Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa quyidagi metodlar samarali natija beradi:

“Aqliy hujum” metodi

Mazkur metod o'quvchilarning erkin fikrlashini rivojlantiradi hamda ularda muloqotga kirishish faolligini oshiradi. O'quvchilar o'z fikrlarini erkin bayon qilish orqali nutqiy kompetensiyalarini rivojlantiradilar.

“Debat” texnologiyasi

Debat jarayonida o'quvchilar dalillash, fikrni asoslash va boshqalarning fikrini tinglash ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Bu esa kommunikativ madaniyatning rivojlanishiga xizmat qiladi.

“Rolli o'yinlar”

Rolli o'yinlar o'quvchilarda real hayotiy vaziyatlarda muloqot qilish tajribasini shakllantiradi. Ushbu metod ayniqsa boshlang'ich va umumiy o'rta ta'limda samarali hisoblanadi.

“Case-study” metodi

Muammoli vaziyatlarni tahlil qilish asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning tanqidiy va kommunikativ fikrlashini rivojlantiradi.

Kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda hamkorlikka asoslangan

ta'limning ahamiyati

Hamkorlikka asoslangan ta'lim texnologiyalari kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning eng samarali usullaridan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiya o'quvchilarning jamoa bilan ishlash, fikr almashish va muammolarni birgalikda hal etish kompetensiyalarini rivojlantiradi. Guruhli ishlarda o'quvchilar o'zaro muloqotga kirishadi, tinglash va fikrni hurmat qilish madaniyatini egallaydilar.

Hamkorlikdagi ta'lim jarayonida o'quvchi:

- o'z nuqtayi nazarini himoya qilishni;
- boshqalarning fikrini tinglashni;
- jamoada qaror qabul qilishni;
- o'zaro yordam va mas'uliyatni his qilishni o'rganadi.

Bu esa kommunikativ kompetensiyaning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, kichik guruhlarda tashkil etilgan loyiha ishlari va muammoli topshiriqlar o'quvchilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda samarali natija beradi.

Multimedia texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari

Multimedia texnologiyalari ta'lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi muhim vositalardan biridir. Audio, video, animatsiya, grafik va elektron taqdimotlardan foydalanish o'quvchilarning mavzuni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam beradi.

Multimedia vositalari kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- nutqiy faoliyatni faollashtiradi;
- tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantiradi;
- omma oldida nutq so'zlash malakasini shakllantiradi;
- ijodiy fikrlashni rivojlantiradi;
- o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi.

Masalan, videoroliklar asosida tashkil etilgan muhokamalar o'quvchilarning tahliliy fikrlashi va og'zaki nutqini rivojlantiradi.

Elektron taqdimotlar tayyorlash esa ularda axborotni tizimlashtirish va auditoriya bilan samarali muloqot qilish ko'nikmasini shakllantiradi.

Kommunikativ kompetensiyaning rivojlantirishda motivatsiyaning o'rni

Ta'lim jarayonida o'quvchilarning kommunikativ faolligi ko'p jihatdan ularning motivatsiyasiga bog'liqdir. O'quvchi o'z fikrini erkin ifoda etishi uchun darsda qulay psixologik muhit yaratilishi zarur. Pedagog tomonidan rag'batlantirish, qo'llab-quvvatlash va samimiy munosabat kommunikativ ko'nikmalar rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Motivatsion muhitni yaratishda:

- qiziqarli topshiriqlardan foydalanish;
- interfaol metodlarni qo'llash;
- o'quvchilar muvaffaqiyatini rag'batlantirish;

ijodiy yondashuvni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish ham kommunikativ kompetensiyaning samarali shakllantirishiga xizmat qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar an'anaviy ta'lim metodlaridan o'zining interfaolligi va natijadorligi bilan ajralib turadi. Ushbu texnologiyalar:

- o'quvchini faol fikrlashga undaydi;
- mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini rivojlantiradi;
- ijodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi;
- kommunikativ faollikni oshiradi;
- ta'lim samaradorligini kuchaytiradi.

Innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilar tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki bilimni mustaqil izlovchi va tahlil qiluvchi subyekt sifatida ishtirok etadilar. Bu esa ularning nutqiy va kommunikativ faoliyatining rivojlanishiga xizmat qiladi.

A x b o r o t - k o m m u n i k a t s i y a texnologiyalarining ahamiyati

Bugungi kunda kommunikativ

ko'nikmalarni rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari alohida ahamiyatga ega. Elektron platformalar, videokonferensiyalar, virtual sinflar va multimedia vositalari o'quvchilarning muloqot imkoniyatlarini kengaytiradi.

Raqamli texnologiyalar asosidagi ta'lim jarayonida o'quvchilar zamonaviy kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanishni ham o'rganadilar.

Pedagogning innovatsion faoliyati

Kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishda pedagogning kasbiy mahorati muhim o'rin tutadi. Zamonaviy pedagog:

- innovatsion metodlarni bilishi;
- interfaol texnologiyalarni qo'llay olishi;
- o'quvchilarni muloqotga jalb eta olishi;
- ijodiy muhit yarata olishi zarur.

Pedagogning motivatsion va boshqaruv faoliyati o'quvchilarning kommunikativ faolligini oshiradi. Ayniqsa, darslarda erkin va samimiy kommunikativ muhit yaratish ta'lim samaradorligini oshiradi.

Kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik shartlari

Kommunikativ ko'nikmalarni samarali rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik shartlarga amal qilish zarur:

1. Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan muntazam foydalanish;

2. O'quvchilarning mustaqil fikr bildirishiga imkon yaratish;

3. Hamkorlikka asoslangan ta'lim muhitini tashkil etish;

4. Axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish;

5. Motivatsion pedagogik muhit yaratish;

6. Nutq madaniyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan mashqlarni ko'paytirish.

Mazkur shart-sharoitlar o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish bilan bir qatorda ularning ijtimoiy faolligini ham oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish ta'limning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantiradi, jamoada ishlash hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, kommunikativ kompetensiyaning rivojlanishi o'quvchilarning kelajakdagi kasbiy va ijtimoiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish va ularning didaktik imkoniyatlaridan samarali foydalanish dolzarb pedagogik masala bo'lib qolmoqda.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Foydalanilgan adabiyotlar :

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1. Tolipov O', Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2017.
2. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2019.
3. Xodjayev B. Umumiy pedagogika. – Toshkent, 2020.
4. Azizxo'jayeva N. Pedagogik mahorat va texnologiyalar. – Toshkent, 2018.
5. Muslimov N. Kasbiy kompetentlik va pedagogik faoliyat. – Toshkent, 2019.
6. Polat E.S. Современные педагогические технологии. – Москва, 2018.
7. Selevko G.K. Педагогические технологии. – Москва, 2017.